

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (англійська мова і література)»

Спеціальність A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація A4.021 Англійська мова та зарубіжна література
галузі знань A «Освіта»

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософія
Викладач (-і)	Гайналь Тетяна Олександрівна
Контактний телефон викладача	+380976531918
E-mail викладача	tetiana.hainal@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно з розкладом консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є історико-філософські, онтологічні, гносеологічні, антропологічні та культурологічні виміри відношення «людина-світ». В межах лекційного викладу та семінарської практики з «Філософії» акцент робиться на історико-філософській складовій напрямів думки, а також на опрацюванні ключових ідей та понять, аналізі сучасних підходів до найважливіших філософських проблем. Курс лекцій присвячено основним тенденціям, характерним для розвитку античної, середньовічної, ренесансної, новочасної (з особливим акцентом на німецькій класиці) філософії та особливостям сучасного етапу розвитку філософського осягнення світу, актуальному стану розвитку філософських уявлень про буття, свідомість, пізнання, метод, людину, культуру та цивілізацію, суспільство та історичний процес. Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Завдання, які покликана вирішити пропонована дисципліна, включають не лише засвоєння певних знань з таких галузей філософії, як історія філософії, онтологія, гносеологія, методологія, філософська антропологія, філософія культури та історії, соціальна філософія, але й набуття студентами вмінь опрацьовувати самостійно навчальну літературу, критично мислити та висловлювати свою точку зору на світоглядні питання.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є з'ясувати зі студентам місце і роль філософії у контексті світоглядного знання, головні риси філософського мислення та методології, ознайомити з найбільш значущими світоглядними ідеями на всіх етапах цивілізаційного розвитку. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є розкрити предмет і завдання філософії, ознайомити з особливостями її історичного розвитку, експлікувати найважливіші ідеї представників античної, середньовічної, ренесансної, новочасної та сучасної філософії, пояснити місце української філософської думки в контексті світової, з'ясувати найважливіші позиції філософського осмислення буття, свідомості, пізнання, методу, людини, історії, суспільства, культури.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Загальні компетентності:

ЗК 1. Компетентність володіння державною мовою: Здатність вільно спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Громадянська компетентність: Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК4. Культурна компетентність: Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК7. Дослідницька компетентність: Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та проведення досліджень на належному рівні, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Результати навчання:

ПРН1. Розуміти фундаментальні принципи буття людини та природи, цінності громадянського суспільства, усвідомлювати необхідність його сталого розвитку, поважати права і свободи інших громадян, реалізуючи власні.

ПРН2. Здійснювати усну та письмову комунікацію державною та іноземною мовами з учнями, колегами, представниками інших професійних груп, культур і релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо для вирішення завдань у навчальній, позанавчальній і професійній діяльності.

ПРН3. Зберігати та примножувати моральні, національно-культурні, наукові цінності і досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу, суспільство, мову та культуру.

ПРН10. Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів); використовувати мовний, мовленнєвий та культурний досвід учнів під час підготовки та проведення навчальних занять для формування в них розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння вирішувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань з різних освітніх галузей, розвитку системного мислення.

ПРН13. Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично оцінювати, аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані, дотримуючись норм академічної доброчесності.

ПРН21. Розуміти основні проблеми освітнього процесу, застосовувати інноваційні підходи, доцільні наукові методи пізнання та навчальні технології для їх розв'язання та запобігання; інтегрувати інновації у власну педагогічну практику вчителя іноземної мови та зарубіжної літератури, адаптувати їх до умов освітнього процесу з урахуванням особливостей закладу освіти та індивідуальних потреб учнів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Семінарські заняття	12
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	ормативний /
---------	---------------	------------------------	--------------

			вибірковий
III	A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	II	нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Тема 1. Філософія як форма самовизначення людини у світі.		2	2 8
Тема 2. Історія зарубіжної філософії		6	2 10
Тема 3. Історія філософії в Україні		2	8
Тема 4. Філософське розуміння поняття «буття».		2	2 8
Тема 5. Проблема свідомості в філософії.		2	2 8
Тема 6. Проблема пізнання та методу у філософії.		2	2 8
Тема 7. Людина, історія, культура як предмет філософського аналізу.		2	2 10
ЗАГ.:		18	12 60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті : Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Загальна кількість балів в межах навчального курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «незадовільно»; 50-69 – «задовільно», 70-89 – «добре», 90-100 балів – «відмінно». Оцінка розраховується як сума оцінок за поточну успішність та тестове опитування (максимальний бал - 50) та оцінки за екзамен (максимально 50).		
Вимоги до письмових робіт	Курс передбачає проходження двох тестових опитувань, що охоплюватимуть всі теми, крім першої. Тест 1 включатиме питання теми «Історія філософії». Тест 2 охоплюватиме теми «Буття», «Свідомість», «Пізнання», «Людина, культура, суспільство, історія». Кількість тестових завдань в кожному з тестів – 20. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання кожного тесту: 20 хв.		

	Тести виконуються в електронному вигляді в системі дистанційного навчання. Оцінювання тестів в 100 бальній системі. Вага тестових опитувань становить 20 балів з 50, які відведені на поточну успішність.
Семінарські заняття	В межах запланованих семінарських занять є обов'язковими мінімум дві усні відповіді. Усні відповіді оцінюються в 100-бальній системі. Вага усних оцінок становить 30 балів з 50, які відведені на поточну успішність.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуск до екзамену відбувається за результатами семінарських занять (щонайменше дві відповіді) та 2-х оцінок за пройдених тести.
Підсумковий контроль	<i>Форма контролю – екзамен.</i> <i>Форма здачі – письмова.</i> Структура білета передбачає 2 теоретичні (по 20 балів) та два тестові (по 5 балів) за завдання. При виробничій необхідності екзамен може відбуватися дистанційно, в електронній формі. Завдання передбачатиме 25 питань. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час на проходження – 25 хв.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Курс передбачає проходження тестового опитування з усіх тем.

Академічна

добросовісність:

Не допускається передавання пароллю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання, всі види роботи виконуються студентом самостійно.

[Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Використання інструментів генеративного штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini, Claude тощо) допускається в межах підготовки до усних відповідей на семінарських заняттях (при цьому відповідальність за достовірність інформації несуть самі користувачі). Використання інструментів генеративного штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini, Claude тощо) **не допускається під час аудиторного опитування (студенти не можуть відповідати з мобільними пристроями), виконання тестів у системі дистанційного навчання та аудиторних тестів.**

Відвідування занять

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять без поважної причини необхідно відпрацювати їх шляхом аудиторного написання тестового опитування (не пізніше двох тижнів після пропущеного заняття). (Кількість тестових завдань: 10. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 10 хв.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують теоретичний матеріал самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Виконання завдання пізніше встановленого терміну. На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах.

Невідповідна поведінка під час заняття. Невідповідною поведінкою вважається перебування на заняттях в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.

Додаткові бали. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – підготовки доповіді чи презентації на одну з проблем курсу.

Неформальна освіта:

Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу.

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, які підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу](#).

8. Рекомендована література

1. Гайналь Т., Даниляк Р., Кучера І. Ефекти діджиталізації в сучасному суспільстві. Перспективи. Соціально-політичний журнал. №2. 2022. С.17-25. Режим доступу: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/15618/1/Hainal.pdf>
2. Гайналь Т., Даниляк Р., Кучера І. Механізми конструювання соціальної пам'яті. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. Вип.1, Т.5, 2022. С.18-25. Режим доступу: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/1076/1503>
3. Гайналь Т., Кучера І., Білоус С. Епоха постправди: фактори виникнення і виживання. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. №36. 2022. С. 15-20. Режим доступу: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/36_2022/3.pdf
4. Даниляк Р., Гайналь Т., Кучера І. Підстави типології механізмів соціальної меморіалізації. Грані: науково-теоретичний альманах. Том 25. №4. 2022. С.24-29. Режим доступу: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1791/1761>
5. Історія філософії в термінах: навч. посіб./ А.І.Абдула, Н.П.Козаченко, О.П.Панафідіна. – Кривий Ріг: Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ „Криворізький національний університет”, 2013. – 175 с. Режим доступу: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/0564/1645/1/%d0%a1%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf>
6. Історія філософії: Словник / За заг. ред. В. І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2006.

–	1200	с.	Режим	доступу:
	https://shron1.chtyvo.org.ua/Yaroshovets_Volodymyr/Istoriia_filosofii_slovyk.pdf?PHPS_ESSID=0e46e7fguh7v4f3hv2qljuvsb6			
7.	Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: Новий Світ-2000, 2004. – 528 с. Режим доступу: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Petrushenko_2004_528.pdf			
8.	Подольська Є.А. Філософія. Підручник. – К.: Фірма „Інкос”, Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с. Режим доступу: https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%A4/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%84.%D0%90..pdf			
9.	Причепій Є.М. Філософія: підручник / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К.: Академвидав, 2006. – 592 с. Режим доступу: http://moodle.nati.org.ua/mod/resource/view.php?id=7101			
10.	Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.П.Щерба, В.К.Щедрін, О.А.Заглада; За заг. ред. С.П.Щерби. – К.: МАУП, 2004. – 216 с. Режим доступу: http://moodle.nati.org.ua/mod/resource/view.php?id=68			
11.	Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovyk.pdf			
12.	Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. Режим доступу: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/%D0%91%D0%BB%D1%96%D1%85%D0%B0%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf			
13.	Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. : Право, 2013. – 432 с. Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/Filosofia_2013_uchebnik.pdf			
14.	Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – 286 с. Режим доступу: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12924/3/%D0%A4%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%8F%20%281%29.pdf			

Викладач: доцент кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
доцент Гайналь Т.О.